

Een openhartig verhaal over sterven.

De spirituele effecten van mijn keuze om mijn vader van de beademing te laten afhaken.
Pendle Hill pamflet 479, van Sulamith Clearbridge
vertaling Frieda Oudakker.

'Kiezen tussen twee kwaden'.

In januari 2016, op de geweldige leeftijd van 99 en driekwart jaar, lag mijn vader in het ziekenhuis aan de beademing. En ik had een bepalende stem in zijn toekomst. Zouden we hem verhuizen naar een verpleeghuis en de machine zijn ademhaling laten overnemen voor de rest van zijn leven? Of zetten we de machine uit en laten we de natuur haar werk doen?

Mijn vader had al een aantal jaren minstens één opname per jaar. Ik begon al rustig het vervolg af te wachten als hij weer werd opgenomen, in plaats van mij meteen van Vermont naar de omgeving van Chicago te haasten. In januari 2019 lag hij al 10 dagen in het ziekenhuis, toen mijn moeder en ik het gevoel kregen dat we erheen moesten gaan.

In die jaren had de familie al verscheidene keren rond de keukentafel gezeten om te bespreken welk 'einde -van-het-leven' scenario wij wilden. Mijn vader was altijd heel duidelijk: "Doe alles wat je kan om mijn leven te redden" één "Stop mij nooit in een tehuis".

In de afgelopen paar jaar zei hij iedere keer dat hij ziek was: "Stop mij nooit in een tehuis".

Maar we hadden ons nooit afgevraagd welke keus we zouden maken als iedere keus er één was die we niet wilden.

Ik ging direct van het vliegveld naar het ziekenhuis. Mijn vader had nu een congestief hartfalen. Hij leed. Hij kon niet meer praten. Als hij zich ergens over opwond moesten we raden wat hij ons wilde vertellen. Hij lag al 10 dagen in bed aan de beademing, zonder oefeningen of de kans om op te staan. Hij was te zwak geworden om zijn lichaam te bewegen. De zusters draaiden hem iedere twee uur om.

Ik was boos dat het familielid dat overzicht had over zijn situatie in het ziekenhuis het niet nodig had gevonden om mij te vertellen over zijn zwakte of

om een behandeling voor hem te organiseren. Hij had mij er niet over verteld als ik belde om updates te krijgen. Ik zou een behandeling voor hem georganiseerd hebben. Het totale gebrek aan beweging had grote gevolgen voor zijn toekomst.

In zijn rusteloosheid trok hij aan zijn infuus of aan zijn zuurstofmasker. Daarom hadden ze zijn handen aan het bed vast moeten binden als er niemand bij hem was. Mijn broer en zijn vrouw hadden geprobeerd te zorgen dat er altijd iemand bij hem was, maar dat was onmogelijk gebleken.

Toen ik binnenkwam in mijn vaders kamer en hem voor de eerste keer zag met die vastgebonden handen, brak dat mijn hart.

Er zat een grote dissonantie in het beeld: de banden waren van zacht materiaal en in grote lussen geknoopt, alsof ze zeiden: “We doen dit zo vriendelijk als we maar kunnen.”

Hij lachte en gebaarde nog steeds en beleefde plezier aan bezoek. Hij was er dol op als er veel familie kwam. Als we zongen bewoog hij zijn armen alsof hij ons dirigeerde, zoals hij altijd placht te doen. Hij wilde zo graag zijn honderdste verjaardag nog beleven. Dat duurde nog 3 maanden. Hoeveel slechter zou hij nog worden in die tijd? En zelfs als hij niet achteruit ging, in wat voor soort ellende zouden we hem brengen door hem tot dan te laten / te dwingen om te leven?

Sterven kan één mooiste momenten van liefde zijn. We laten onze geliefde gaan. We helpen hen om zich vrij te voelen om te gaan – naar huis te gaan – als je dat zo wilt noemen.

Deze situatie was helemaal verkeerd.

*Zoals de opgaande zon en zijn ondergang
wij herinneren ons hen
Bij het begin van een jaar en als het eindigt
wij herinneren ons hen
Als we een uitgestoken hand aannemen
wij herinneren ons hen
Als we prestaties leveren, gebaseerd op die van hen
wij herinneren ons hen*

*Zo lang wij leven, zullen zij leven
want zij zijn nu een deel van ons,
omdat wij ons hen herinneren.*

Een Joods gedicht: “Wij Herinneren Ons Hen”

De dokter zei dat ze mijn vader niet langer in het ziekenhuis konden houden, omdat ze hem net meer konden behandelen. De arts vertelde mij vriendelijk en duidelijk dat mijn vader nooit meer zou kunnen lopen. Hij zou óf in een verpleeghuis moeten wonen, óf thuis met twee hulpverleners voor 24 uur per dag, wat wij ons niet konden veroorloven. Onze keus was: stoppen met alles te doen om zijn leven te kunnen redden, of hem in een verpleeghuis te brengen – exact het tegenovergestelde van de twee dingen die hij wilde. We moesten met hem praten over zijn situatie. Wie kon dat doen? Mijn moeder was 98 jaar, maar mentaal nog scherp. Zij zou diegene kunnen zijn. Maar we wisten allemaal dat ze niet genoeg meer kon horen. En dat zij niet duidelijk genoeg meer kon spreken zodat hij haar kon verstaan en begrijpen. Mijn broer zei dat hij het niet kon doen zonder in tranen uit te barsten. Ik dacht dat iedereen die hierover met mijn vader zou spreken in tranen zou zijn. Maar mijn broer was niet bereid diegene te zijn. Nee. Ik bleef over.

Ik ging met hem praten en de anderen kwamen met mij mee. Ik opende mijn mond, maar er kwamen geen woorden. Hoe vertel je iemand dat dat hij niet beter zal worden? Dat hij moet kiezen tussen leven en aan bed vastgebonden liggen, of sterven? Mijn schoonzuster begon mij woorden aan te reiken die de dokter had gezegd: je zult niet meer beter worden, je zult niet meer in staat zijn je bed te verlaten. Ik begon haar woorden na te zeggen en toen kon ik doorgaan.

Ik merkte dat ik boos was: waarom moest ik het zijn die het hem vroeg, het hem vertelde? Hij keek zo geschokt. Hij zei maar twee zinnestukjes in twee dagen, maar hij kon knikken of schudden met zijn hoofd. Ik moest dus alles zo formuleren dat hij met ja of nee kon antwoorden.

Ik vroeg hem of hij zijn behandeling wilde voortzetten of loslaten. Hij keek verward. Toen gaf God mij het idee in om te vragen of hij het aan mijn moeder wilde overlaten. Zelfs hoewel mijn vader het jaar hiervoor had gezegd dat hij klaar was om te sterven, dat hij vrede had met zijn leven tot dan toe, was het niet wat hij nu

probeerde uit te drukken. Hij glimlachte alleen maar, en knikte toen ik hem vroeg: "Wil je het aan mama overlaten?"

Zonder hem ontmoeten wij met zijn vieren de dokter nog een keer.

Als we besloten het aan de natuur over te laten zou het een langzame afname worden, eerst van de behandeling voor zijn hart, dan het toedienen van de zuurstof. Het zou van een paar uur tot een paar weken kunnen duren, afhankelijk van hoe mijn vader op iedere verandering zou reageren.

Mijn moeder zei: “Ik wil niet dat de mensen zullen zeggen dat ik mijn man vermoord heb.” De angst in haar stem sneed door mijn ziel. De dokter legde uit dat het niet hetzelfde was als moord, omdat mijn vader al overleden zou zijn als hij geen beademing met zuurstof had gekregen. Hij vertelde ons: “Ik ben juist met mijn eigen vader door hetzelfde proces gegaan. Ieder besluit dat je neemt is vanuit liefde. Iedere keus die je maakt is vanuit compassie en liefde.”

Gezegend zijn jullie die het licht uitdragen

*Gezegend zijn jullie
in wie het licht leeft.
In wie
de helderheid straalt
Je hart een kapel,
een altaar
waar in de diepste nacht
het vuur
wordt gezien
dat in jou schijnt.
In onstuitbaar vertrouwen
in koppige hoop
in liefde die verlicht
al het gebrokene
wat het vindt.*

(naar Jan Richardson, “Blessed Are You Who Bear the Light”)

